

373.3.011.33(073)
C95

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

PENTRU INSTITUȚIILE DE
ÎNVĂȚĂMÂNT CU PREDARE ÎN LIMBILE
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

- CURRICULUMUL DISCIPLINAR
- GHIDUL DE IMPLEMENTARE
A CURRICULUMULUI DISCIPLINAR

Agrostat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării)

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

CURRICULUM NAȚIONAL

Învățământul primar

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

**PENTRU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT CU PREDARE
ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE**

- Curriculumul disciplinar
- Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar

Chișinău, 2018

COORDONATORI NAȚIONALI:

- **Angela CUTASEVICI**, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC
- **Valentin CRUDU**, șef Direcție Învățământ General, MECC
- **Mariana Goraș**, șef-adjunct Direcție Învățământ General, MECC
- **Valentina Gaiciuc**, consultant principal, MECC
- **Natalia Grîu**, consultant principal, MECC
- **Ala Nikitcenko**, consultant principal, MECC
- **Corina Lungu**, consultant principal, MECC
- **Daniela Cotovițaia**, consultant principal, MECC
- **Vasile Onică**, consultant principal, MECC
- **Angela Prisacaru**, consultant principal, MECC
- **Viorica Marț**, consultant principal, MECC

EXPERTI-COORDONATORI NAȚIONALI:

- **Ludmila URSU**, dr., prof. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Vladimir GUȚU**, dr. hab., prof. univ., USM
- **Anatol GREMALSCI**, dr. hab., prof. univ., IPP

GRUPUL DE LUCRU PENTRU DEZVOLTAREA CURRICULUMULUI DISCIPLINAR:

- **Tamara CAZACU** (coordonator), dr., IȘE
- **Rodica FETEASCO**, grad did. Superior, IP LT „Vasile Lupu”, mun. Chișinău
- **Veronica ROȘCOVANU**, grad did. Superior, IP LT „Dimitrie Cantemir”, mun. Chișinău

AUTORII GHIDULUI DE IMPLEMENTARE A CURRICULUMULUI DISCIPLINAR:

- **Tamara CAZACU** (coordonator), dr., IȘE
- **Rodica FETEASCO**, grad did. Superior, IP LT „Vasile Lupu”, mun. Chișinău
- **Veronica ROȘCOVANU**, grad did. Superior, IP LT „Dimitrie Cantemir”, mun. Chișinău
- **Maria ȚVETAEV**, grad did. Superior, IP LT „Dimitrie Cantemir”, mun. Chișinău

RECENZENȚI:

- **Viorica GORAȘ-POSTICĂ**, dr. hab., prof. univ., USM
- **Olga BRĂILĂ**, grad didactic Superior, IP LT „Dimitrie Cantemir”, mun. Chișinău

Redactor: **Tatiana NICULCEA**

373.3.091:[811.135.1+821.135.1.09]

L 62

Limba și literatura română : pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale : Învățământul primar : Curriculum național / Tamara Cazacu, Rodica Feteasco, Veronica Roșcovanu [et al.] ; coord. naț.: Angela Cutasevici [et al.] ; experți-coord. naț.: Ludmila Ursu [et al.] ; Min. Educației, Culturii și Cercetării al Rep. Moldova. – Chișinău : Lyceum, 2018 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). – 132 p.
Bibliogr.: p. 129-131 (55 tit.). – 1000 ex.
ISBN 978-9975-3258-1-3.

Editura Lyceum

Chișinău, strada 2 Aerodromului 2, of. 7

tel/fax: +(373) 22 212636; gsm: +(373)69177975, +(373)76770175

e-mail: editura.lyceum@mail.ru

www.lyceum.md; fb.editura lyceum

ISBN 978-9975-3258-1-3.

© Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova

Cuprins

1. Curriculumul disciplinar la limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale	5
Preliminarii	6
1.1. Cadrul conceptual al curriculumului pentru învățământul primar	10
1.1.1. Curriculumul pentru învățământul primar: abordare sistemică	10
1.1.2. Sistemul de competențe pentru învățământul primar	11
1.1.3. Curriculumul pentru învățământul primar ca sistem de procese	15
1.2. Curriculum la limba și literatura română	16
1.2.1. Repere conceptuale ale disciplinei	16
1.2.2. Competențele specifice ale disciplinei	21
1.2.3. Administrarea disciplinei	21
1.2.4. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de conținut	21
1.2.5. Volumul recomandat al produselor pe clase	22
1.2.6. Clasa I	23
• <i>Unități de învățare</i>	23
• <i>Detalii ale conținuturilor de învățare</i>	26
1.2.7. Clasa a II-a	28
• <i>Unități de învățare</i>	28
• <i>Detalii ale conținuturilor de învățare</i>	34
1.2.8. Clasa a III-a	36
• <i>Unități de învățare</i>	36
• <i>Detalii ale conținuturilor de învățare</i>	42
1.2.9. Clasa a IV-a	44
• <i>Unități de învățare</i>	44
• <i>Detalii ale conținuturilor de învățare</i>	50
1.2.10. Contexte tematice de reper	52
1.3. Repere privind strategiile didactice	55
1.4. Repere privind evaluarea	55
1.4.1. Evaluarea criterială prin descriptori. Orientări generale	55
1.4.2. Strategii de evaluare	57
1.4.3. Autoevaluarea în contextul autoreglării	58
1.5. Activități transdisciplinare	59
1.6. Cadrul european comun de referință pentru limbi. Aplicare	60
1.6.1. Descrierea nivelurilor de referință A1.1 – A2.2	60
1.6.2. Aspecte calitative de utilizare a limbii țintă	63

2. Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar la limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale	64
Cuvânt înainte	65
2.1. Tabloul proceselor psihice ale copiilor de vârstă școlară mică	66
2.2. Reguli de aur de predare-învățare	67
2.3. Proiectarea curriculară la disciplinele de învățământ în clasele primare	69
2.3.1. Orientări generale	69
2.3.2. Proiectarea didactică de lungă durată	71
2.3.3. Proiectarea didactică de scurtă durată	74
2.4. Repere metodologice pentru formarea competențelor de comunicare în limba română	80
2.4.1. Competența specifică 1: Receptarea mesajelor orale în diverse situații de comunicare, demonstrând interes în procesul de învățare a limbii române (înțelegerea după auz)	80
2.4.1.1. <i>Procesului de ascultare. Cerințe</i>	80
2.4.1.2. <i>Exerciții de ascultare</i>	81
2.4.2. Competența specifică 2: Producerea de mesaje orale în situații de comunicare dialogată și monologată, manifestând atitudine pozitivă și atenție pentru calitatea exprimării și îmbunătățirea continuă a acesteia (vorbitura)	82
2.4.2.1. <i>Principii de selecție a lexicului</i>	83
2.4.2.2. <i>Algoritmul de lucru cu vocabularul</i>	84
2.4.2.3. <i>Cerințe față de formularea întrebărilor</i>	86
2.4.2.4. <i>Dialogul. Exemple</i>	87
2.4.2.5. <i>Activități de învățare</i>	90
2.4.3. Competența specifică 3: Receptarea mesajelor/textelor scrise, manifestând dorința de a utiliza informațiile noi în situații variate de comunicare (lectura)	94
2.4.3.1. <i>Etapa abecedară. Pașii citit-scrisului</i>	94
2.4.3.2. <i>Lectura. Textul. Explorarea și înțelegerea</i>	99
2.4.4. Competența specifică 4: Producerea mesajelor/textelor scrise, demonstrând perseverență în aplicarea normelor limbii române literare și realizarea unei comunicări eficiente (scrierea)	101
2.4.5. <i>Activități de joc</i>	107
2.5. Elemente de construcție a comunicării	109
2.5.1. <i>Lexicul fundamental</i>	109
2.5.2. <i>Modele de vorbire</i>	114
2.6. Modele de proiecte didactice	116
2.7. Proiectarea activităților transdisciplinare	127
Bibliografie	129

1. Curriculumul disciplinar

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

PENTRU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Clasele I-IV

- funcția regulatorie, vizată prin componenta teleologică;
- funcția strategică, vizată prin componentele conținutului și procesului.

Preliminarii

Disciplina *Limba și literatura română* în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale este o disciplină de bază. **Scopul principal** este de a asigura formarea unui nivel de comunicare suficient pentru dezvoltarea personală a elevilor, pentru integrarea în viața socială, culturală, economică și politică, pentru a le oferi posibilitatea să-și continue studiile în limba română, precum și pentru încurajarea comunicării și cunoașterii interculturale.

Curriculumul la limba și literatura română este parte componentă a Curriculumului pentru învățământul primar care, la rândul său, face parte din Curriculumul Național și reprezintă un document reglator și un act normativ prevăzut pentru a fi implementat în procesul educațional în clasele primare.

Scopul Curriculumului pentru învățământul primar constă în concretizarea și valorificarea politicilor educaționale la nivelul învățământului primar.

Prezentul curriculum este a patra generație de acest tip de documente și a doua generație de curricula centrate pe competențe. Necesitatea schimbărilor a fost determinată de realități diverse, precum:

- funcționarea curriculumului anterior [6] mai mult de un ciclu curricular (8 ani: 2010-2018);
- promovarea unor noi politici educaționale și curriculare cu referire la dezvoltarea sistemului de învățământ (elaborarea și implementarea standardelor educaționale, reconceptualizarea evaluării rezultatelor școlare în cadrul învățământului primar, conceptualizarea unui sistem al managementului curriculumului etc.);
- aspectele vulnerabile, identificate în procesul monitorizării curriculumului.

Dezvoltarea curriculară a fost reperată printr-un proces de evaluare sistemică și holistică a curriculumului anterior, în baza unei metodologii aprobate [22, 23].

Demersul dezvoltativ a fost bazat pe paradigma curriculară construită în Cadru de Referință al Curriculumului Național, 2017 [2]. Totodată, au fost urmărite și tendințele dezvoltării curriculare pe plan internațional și pe cel național [23, p.5-6].

Curriculumul pentru învățământul primar dezvoltat generează un sistem de componente ierarhic organizate care realizează două funcții principale:

- funcția reglatoare, vizată prin componenta teleologică;
- funcția strategică, vizată prin componentele conținutală și procesuală.

Funcțiile date determină categoriile de beneficiari ai prezentului document: conectori de curriculum, autori de resurse didactice, manageri și cadre didactice, elevi și părinți, alte persoane interesate.

Cadrele didactice vor utiliza curriculumul disciplinar în proiectarea și realizarea procesului educațional la clasă. Curriculumul stimulează creativitatea și libertatea cadrelor didactice. În premisa realizării competențelor proiectate și a parcurgerii integrale a conținuturilor obligatorii, profesorul, în funcție de specificul resurselor umane și materiale, are dreptul: